

N:o 239.

Af friherre **C. Carlson Bonde**, *i anledning af Kongl.*

*Maj:ts proposition angående uppehållande af verksamheten
å Kongl. operan m. m.*

Sedan genom Riksdagens den 27 april fattade beslut Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående teaterväsendets ordnande blifvit afslagen, är det för närvarande synnerligen ovisst, huru teaterverksamheten för framtiden på ett betryggande och tillfredsställande sätt kan komma att blifva ordnad. Äfven om Riksdagen med bifall till den i dag aflemnade förnyade nådiga propositionen i ämnet skulle befinnas villig bevilja fortsatt anslag till operaverksamhetens upprätthållande i det nya stora teaterhuset, och det bolag, som är afsedt att bildas för densamma öfvertagande, förverkligas, kommer dock den dramatiska konsten i vårt land att helt och hållet lemnas utan något statens hägn, då någon skådebana för densamma ej kan upplåtas, alldenstund, som bekant, den nuvarande dramatiska teatern i anseende till sin eldfarliga beskaffenhet under inga villkor utan en dyrbar och dock otillfredsställande ombyggnad kan få vidare användas, och Riksdagen ej ansett lämpligt att för statsverkets räkning förvärfva den s. k. Svenska teatern.

Betydelsen deraf, att den dramatiska konsten värdigt upprätthålles, torde dock för visso inses af en hvar, som har öppen blick för det stora inflytande på den kulturella utvecklingen, som denna konstart i alla tider haft och fortfarande utöfvar, hvarför nog äfven mången med oro ser den-

samma husvill och uteslutande prisgifven åt enskild affärsföretagsamhet, hvarigenom det tyckes allt för lätt äfventyras, att densamma förryckes och blifver ledd in på en osund och skadlig väg. Kongl. Majst har visserligen uti sin i dag aflåtna nådiga proposition föreslagit beviljandet af ett större kreditiv för att användas till understöd åt de dramatiska artister, som till följd af sakernas nuvarande läge nu blifva utan verksamhet, och endast hänvisade att lefva på hoppet om en oviss framtid. Men, ehuru denna åtgärd är framkallad af en rättvis humanitetskänsla, måste den dock hos hvarje vän af en nationel dramatisk konst framkalla vemodsfulla känslor, då det ej samtidigt ställes i utsigt, att detta sorgliga tillstånd endast är öfvergående och att man i en ej allt för aflägsen framtid åter skall kunna bereda den dramatiska konsten ett värdigt hem.

Mig synes det därför vara i hög grad önskligt, att Riksdagen redan nu gjorde framtiden ljusare för den dramatiska konsten genom att fatta beslut om anskaffande af en ny dramatisk teater, då under alla förhållanden densammas åstadkommande kommer att kräfvat rätt lång tid. Uppoffringen härför behöfver ej vara synnerligen stor, och bör härvid äfven tagas i betraktande, hurusom statsverket utan nämnvärd kostnad kommit i besittning af ett storartadt, dyrbart operahus. Man kan tör hända komma att anmärka, att frågan härom ej är tillräckligt utredd, och får jag därför bedja att få hänvisa till teaterkomiténs betänkande, hvaraf framgår, att komitéen tagit denna fråga under ganska noggrant öfvervägande och genom sakkunniga personer låtit uppgöra kostnadsförslag och planritningar härtill, och mången vida större byggnadsfråga torde af Riksdagen blifvit beslutad med mindre omfattande förberedande beräkningar än som här föreligga.

Af kostnadsförslagen framgår, att kostnaden för ett nytt dramatiskt teaterhus kommer att uppgå till i rundt tal en million kronor, då anmärkas likväl bör, att beräkningen kan anses vara ganska rundligt tilltagen, men detta är likväl under förutsättning, att plats kostnadsfritt kan erhållas; man har nemligen tänkt sig att hufvudstadens intresse af att erhålla en densamma värdig dramatisk teater skulle vara så pass stort, att Stockholms stad dertill skulle vara villig upplåta kostnadsfritt en lämplig, väl belägen plats, och har man väl äfven grundad anledning förmoda, att denna billiga förhoppning ej skall blifva gäckad.

Till åstadkommande af det erforderliga beloppet skulle man hafva att disponera öfver den blifvande köpeskillingen för Dramatiska teatern, hvilken, då densamma ej vidare kan användas, såsom för statsverket obe-

höflig måste komma att försäljas, äfven om grundlagsbestämmelser göra det omöjligt för Riksdagen att under detta år derom fatta beslut. Detta belopp kan beräknas till minst 360,000 kronor. Om sedan, såsom meningen var vid det ifrågasatta inköpet af den s. k. Svenska teatern, teaternes reservfond i någon mån finge anlitas med t. ex. 200,000 kronor, återstode i rundt tal 450,000 kronor, som för ändamålet skulle anslås.

Det bolag, som till äfventyrs kommer att tills vidare öfvertaga opera-verksamheten, vore nog villigt att på samma vilkor, sedan nybyggnaden blifvit färdig, öfvertaga den dramatiska teaterverksamheten och således statsverket, genom denna utgift för en gång och det framdeles utgående ordinarie anslaget, skulle komma att befrias från vidare bekymmer och utgifter för teatern. Omöjligt är väl ej heller, att, om nybyggnad redan i år beslutes och det således ställes i utsigt att inom en ej allt för aflägsen framtid erhålla en ny och lämplig lokal, det blifvande bolaget, ehuruval de uppgjorda beräkningarne visa det vara ekonomiskt ofördelaktigt, skulle kunna under öfvergångstiden i den nu fullbordade teaterbyggnaden äfven inrymma plats för talscenen. Man skulle ju nemligen kunna hoppas, att de allra första åren, innan allmänhetens nyfikenhet blifvit tillfredsstäld, freqvensen af teaterbesöken i det nya tilltalande teaterhuset skulle blifva större än man vågat beräkna, och därför den uppstående årliga bristen äfven mindre, samt att, om den dramatiska teaterns byggande påskyndades och bolaget vore förvissadt om att sedan få öfvertaga densamma, det af intresse för saken skulle kunna vilja ikläda sig den härmed förenade risken. I sådant fall synes det mig dock rättvist, att den förändring i det framlagda förslagskontraktet borde vidtagas, att nemligen bolagsmännen, som under de första ogynsamma åren för visso skulle komma att sakna ränta å sina i företaget insatta penningar, skulle få hafva sådan räntefordran sig till godo, att af blifvande vinstmedel ersättas, då de ju ej hafva någon som helst utsigt till vinst, endast rättmätig förhoppning om någorlunda skälig ränta på sina penningar; och torde Riksdagen därför böra medgifva, att Kongl. Maj:t i sådant syfte vidtager nödiga ändringar i det af komitén upprättade projektkontraktet.

Med anledning af Kongl. Maj:ts i dag aflemnade nådiga proposition i teaterfrågan får jag därför vördsamt föreslå, att Riksdagen måtte besluta:

1:o) att för år 1899 å extra stat anvisa ett belopp af högst 450,000 kronor, att af Kongl. Maj:t jemte blifvande köpeskilling för dramatiska teatern och 200,000 kronor af

den reservfond, som det åligger teaterbyggnadskonsortiet att till statsverket aflemna, användas till uppförande af en ny dramatisk teater, under förutsättning att utaf Stockholms stad eller annorledes härtill upplåtes eller anskaffas lämplig, centralt belägen byggnadsplats;

2:o) att åt det bolag, som jemlikt Kongl. Maj:ts nådiga förslag för en tid af tio år kan komma att öfvertaga opera- verksamheten i det nu uppförda stora teaterhuset, den blifvande teaterbyggnaden på hufvudsakligen samma af Kongl. Maj:t föreslagna vilkor kostnadsfritt öfverlemnas till begagnande, så snart den blifver fullbordad, emot det att bolaget förbinder sig att äfven dessförinnan å stora teatern utöfva dramatisk teaterverksamhet vid sidan af opera- verksamheten, hvaremot bolaget berättigas att af kommande års vinstmedel få tillgodogöra sig den ränta efter 5 procent å insatt aktiekapital, hvartill tillgång något år saknats.

Stockholm den 3 maj 1898.

Carl Carlson Bonde.